

BYTOM

83. rocznica Nocy Kryształowej. Bytomianie pamiętali

10 Listopada 2021

Spalona mała i duża synagoga przy Friedrich Wilhelm Ring (obecnie plac Grunwaldzki), zmuszanie ortodoksyjnych Żydów, aby na kolanach patrzyli na płonącą świątynię, masowe pobicia, splądrowanie około 70 sklepów, nieznanej do dziś liczby żydowskich mieszkań, a także uwięzienie około 800 Żydów, z których według różnych źródeł od 150 do nawet 300 zostało wywiezionych do obozu w Buchenwaldzie. To bilans Nocy Kryształowej w Bytomiu z 9 na 10 listopada 1938 roku. Wczoraj, 9 listopada - 83 lata po tych wydarzeniach - między innymi: władze Bytomia /prezydent Bytomia Mariusz Wołosz i przewodniczący Rady Miejskiej Mariusz Janas/, bytomscy radni i senator RP Halina Bieda, a także mieszkańcy Bytomia oraz przedstawiciele Gminy Wyznaniowej Żydowskiej uczcili na Placu Grunwaldzkim pamięć żydowskich mieszkańców naszego miasta, którzy byli ofiarami represji niemieckich nazistów.

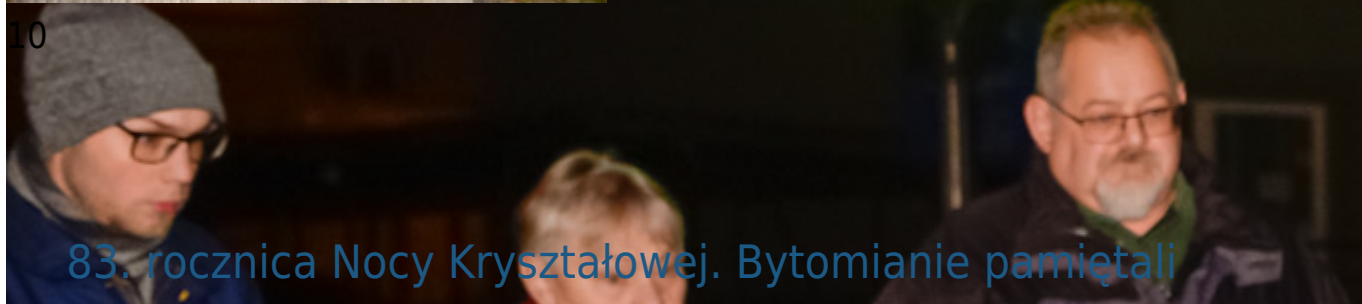
Tragiczne wydarzenia, o których nie wolno nam zapomnieć

Bytom, podobnie jak wiele miast III Rzeszy, był świadkiem tragicznych wydarzeń, jakie rozegrały się w Noc Kryształową „Kristallnacht” z 9 na 10 listopada 1938 roku. Wówczas na bezprecedensową skalę dewastowano żydowskie miejsca kultu, niszczone własność, a samych Żydów zabijano lub osadzano w obozach koncentracyjnych. Pretekstem do akcji odwetowej wobec Żydów był zamach, jakiego dokonał Herszel Grynszpan na sekretarza niemieckiej ambasady w Paryżu, Ernsta vom Ratha. Rodzice Grynszpana, w wyniku prześladowań na tle ustaw norymberskich zostali deportowani na wschodnią granicę Niemiec, do Polski. O ich losie dowiedział się Herszel, który od 1936 roku przebywał w Paryżu. Chcąc zaprotestować wobec działań, jakie władze niemieckie podjęły wobec Żydów mieszkających w Rzeszy, 7 listopada udał się do ambasady niemieckiej w Paryżu, gdzie oddał kilka strzałów w kierunku vom Ratha, który po dwóch dniach zmarł.

Dla niemieckiej propagandy wydarzenia w Paryżu stały się pretekstem do rozpoczęcia działań, ukazując spisek Żydów przeciwko Niemcom. Wówczas 9 listopada 1938 roku podczas wieczornego spotkania członków NSDAP w

Monachium z okazji obchodzonej wówczas rocznicy puczu monachijskiego, minister propagandy Rzeszy Joseph Goebbels wygłosił przemówienie, które w Niemczech odczytano jako brak sprzeciwu władz na organizowane „spontaniczne” antyżydowskie wiece. Dało to początek wydarzeniom określanym jako „Kristallnacht”, od odłamków szkła i kryształów ze zniszczonych witryn żydowskich sklepów i mieszkań.

83. rocznica Nocy Kryształowej. Bytomianie pamiętali (1)

Tragiczny bilans „Kristallnacht”

W Bytomiu w trakcie Nocy Kryształowej nie tylko spalono synagogę przy Friedrich Wilhelm Ring (obecnie plac Grunwaldzki), a ortodoksyjnych Żydów zmuszano, aby na kolanach patrzyli na płonącą świątynię, ale również dochodziło do masowych pobić, splądrowano około 70 sklepów, nieznaną do dziś liczbę żydowskich mieszkań, a około 800 Żydów uwięziono, z których według różnych źródeł od 150 do nawet 300 zostało wywiezionych do obozu w Buchenwaldzie.

Bilans „Kristallnacht”, a także jej następstw w całej III Rzeszy był przerażający. Ocenia się, że zamordowano wówczas 91 Żydów, około 30 tysięcy z nich aresztowano i wywieziono do obozów koncentracyjnych w Buchenwaldzie, Sachsenhausen i Dachau, spalono 267 synagog, dziesiątki domów modlitw, setki prywatnych mieszkań i sklepów, a także bezczeszczono żydowskie cmentarze. Do dzisiaj trudno jest oszacować, jakie straty materialne poniosła ludność żydowska w III Rzeszy wskutek tragicznych wydarzeń z listopada 1938 roku, jednak szacuje się, że mogły one wynieść nawet kilkaset milionów marek.

Warto podkreślić, że bytomianie nie zapomnieli o tragicznych wydarzeniach, jakie miały miejsce w Bytomiu w listopadzie 1938 roku. Po prawie 70 latach odsłonięto 9 listopada 2007 roku tablicę pamiątkową, przypominającą, że na obecnym placu Grunwaldzkim stała w latach 1869 - 1938 żydowska synagoga. Na zaprojektowanej przez Stanisława Pietrusę tablicy pamiątkowej, z wizerunkiem nieistniejącej synagogi, w językach polskim, angielskim, niemieckim i hebrajskim możemy przeczytać: „W tym miejscu stała wybudowana w 1869 roku bytomska synagoga będąca świadectwem wiekowego pokojowego współistnienia wspólnoty żydowskiej w historii miasta. Została zburzona przez niemieckich nazistów w Noc Kryształową 9/10 listopada 1938 roku”.

Organizatorem wczorajszych, 9 listopada uroczystości pod tablicą znajdującą się na pl. Grunwaldzkim był Dom Pamięci Żydów Górnośląskich - Oddział Muzeum w Gliwicach.

Podobne wiadomości:

[Bytomianie upamiętnili ofiary tragicznych wydarzeń z 1938 roku. Mija 86. rocznica Nocy Kryształowej 2024-11-08](#)

[85. rocznica Nocy Kryształowej. Bytomianie upamiętnili ofiary tragicznych wydarzeń z 1938 roku 2023-11-09](#)

[Noc, która wstrząsnęła miastem. 84 lata temu miała miejsce „Kristallnacht” w Bytomiu 2022-11-10](#)

[Ślad pokoleń. Od synagogi do Żydowskiego Domu Modlitwy w Bytomiu 2021-11-07](#)

[Przed nami obchody 83. rocznicy Nocy Kryształowej 2021-11-06](#)